



บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง  
ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย\*

ROLE OF MASS MEDIA IN PROMOTING PEOPLE'S POLITICAL  
PARTICIPATION IN DEMOCRACY

สมศักดิ์ ผู้เจริญ

Somsuk Phoojaruen

นักวิจัยอิสระ

Independent Researcher

Corresponding Author E-mail: Somsak1952@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 2. ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และ 3. ศึกษาการประยุกต์หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมือง ออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพื่อส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการปกครองเป็นหน้าที่ของประชาชน 2. บทบาทของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. การประยุกต์หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ ด้านการรู้จักผล สื่อมวลชนควรคำนึงประโยชน์ถึงประชาชน ด้านการรู้จักชุมชน ให้ประชาชนพึ่งพาได้ ด้านการรู้จักบุคคล นำเสนอบุคคลที่ดีควรยกย่องสนับสนุน การรู้จักตน เป็นคนกลางให้ประชาชนส่งสารไปถึงนักการเมือง ด้านการรู้จักกาล มีเป้าหมายในการรณรงค์ให้ยุติความขัดแย้งทางการเมือง ส่งเสริมให้เกิด

\*Received September 9, 2023; Revised September 16, 2023; Accepted September 17, 2023



ความรักสามัคคีในสังคม การรู้จักเหตุ มีบทบาทสำคัญต่อการศึกษา และด้านการรู้ประมาณ  
สร้างการมีส่วนร่วมในสังคมส่งเสริมให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกตัวแทนได้

**คำสำคัญ:** บทบาทของสื่อมวลชน; การส่งเสริม; การมีส่วนร่วมทางการเมือง

## Abstract

Objectives of this research were: 1. to study the general state of political participation of the people, 2. to study the role of the mass media influencing the political participation of the people, and 3. To study the application of principles to promote political participation of the people. It is an integrated research method. Quantitative research Collected data from a sample of 400 people from people in Bangkok. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research In-depth interviews were used with 20 key informants/persons. The research tools were interview forms and data analysis by content analysis.

The results of the research found that: 1. General conditions of political participation of citizens in a democracy. Overall, it was at a moderate level, with people following political news. Go out and exercise your right to vote to promote democratic government. Participation in government is the duty of the people. 2. The role of the mass media in affecting the political participation of citizens in Bangkok Overall, it is at a moderate level. 3. Application of principles to promote political participation of citizens in a democratic system. The overall level is at a moderate level as follows: Regarding knowing the results, the media should consider the benefits to the people. Knowing the community allows people to rely on knowing people, presenting good people who should be admired and supported in knowing themselves. It is an intermediary for citizens to send messages to politicians. Regarding knowing the times, the goal is to campaign to end political conflicts. Promote love and unity in society. Knowing the cause plays a vital role in education and estimation, creating participation in society and promoting people to be able to decide on representatives. Make people go out and exercise their right to vote.

**Keywords:** The Role of The Mass Media; Promotion; Political Participation



## บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 ของประเทศไทย มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ความสำคัญในเรื่องของวิชาชีพสื่อมวลชนเพิ่มมากขึ้น หน่วยงานของรัฐสามารถอุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน แต่ต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและประกาศให้ประชาชนทราบ (มาตรา 35) สิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครองของหน่วยของรัฐเปลี่ยนไปเป็นสภาพบังคับที่รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก (มาตรา 59) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย (มาตรา 48) ส่วนประเด็นเรื่องเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย และการสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ ยังคงอยู่เพื่อปกป้องสื่อมวลชนจากทุนต่างชาติและการห้ามสั่งปิดกิจการสื่อมวลชน (มาตรา 35) (สิงห์ สิงห์ขจร, 2560)

สื่อมวลชนเป็นแหล่งความรู้ ความคิดที่นำไปสู่พฤติกรรมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะบทบาทในด้าน การเมือง สื่อมวลชนทุกแขนงสามารถเสนอแนวความคิด ถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง สร้างความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชน จากบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน การมีอคติในการเสนอข่าวเกี่ยวกับพรรคการเมืองของสื่อมวลชนที่มีต่อทัศนคติและความคิดเห็นที่มีอิทธิพลต่อผู้เปิดรับสื่อมวลชน ญัฐนันท์ ศิริเจริญ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง พบว่า ปัจจัยด้านความแตกต่างของคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ประชาชนได้รับ และติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายค้านกับความสามารถในการคานอำนาจรัฐ การคานในลักษณะสืบสวนสอบสวนเพื่อทำความจริงให้ปรากฏ การใช้ข้อมูลที่เป็นจริงมาบอกต่อสื่อมวลชนและประชาชน ความรู้สึกในเชิงลบ เช่น ข่าวการคอร์รัปชันในทุกรูปแบบที่เกิดจากนักการเมืองเป็นส่วนใหญ่ ข่าวสารเรื่องการซื้อสิทธิ์ขายเสียงจากทุกพรรคการเมืองที่เหมือน ๆ กัน ทำให้เกิดความรู้สึกด้านลบและเบียดเบียนนักการเมืองทุกฝ่ายที่ทำตัวสร้างภาพเสมือนเป็นคนดีทำงานเพื่อประชาชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน



และสื่อมวลชนควรเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงและเกิดประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติ ปราศจากอคติหรือสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งด้วยความเป็นกลางทางการเมืองตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักธรรมที่มีต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของในระบอบประชาธิปไตย

## วิธีดำเนินการวิจัย

### 1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

### 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

คือ ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านทั้ง 6 เขต ที่ ประกอบด้วย เขตวังทองหลาง เขตบางคอแหลม เขตบางซื่อ เขตบางกะปิ เขตตลิ่งชัน และเขตภาษีเจริญ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านทั้ง 6 เขต จำนวน 897,648 คน ด้วยการคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และกลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ 20 คน ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการด้านศาสนา กลุ่มนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มนักการเมือง กลุ่มประชาชน

### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) มีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 บทบาทที่ดีของสื่อมวลชนตามหลักสัปปุริสธรรม 7



#### 4. การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

#### 5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างก็จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างคู่เฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference; LSD.)

### ผลการวิจัย

#### 1. สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวม

สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ประชาชนสนใจการออกไป ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	3.56	1.01	มาก	2
2. ประชาชนสนใจและติดตามข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น	3.58	0.96	มาก	1
3. ประชาชนมีวิสัยทัศน์ในการเลือกนักการเมือง	3.44	0.97	ปานกลาง	3
4. ประชาชนเห็นว่าการเมืองไทยมีการปรับเปลี่ยนการบริหารประเทศ	3.31	1.08	ปานกลาง	5
5. ประชาชนเห็นว่าการเมืองให้โอกาสประชาชน สามารถถอดถอนนักการเมืองระดับสูงได้	3.07	1.17	ปานกลาง	8
6. ประชาชนเห็นว่ากฎหมายให้ประชาชนได้ แสดงเจตจำนงโดยการลงประชามติด้วยตนเอง	3.19	1.13	ปานกลาง	6
7. ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ	3.09	1.08	ปานกลาง	7
8. การมีส่วนร่วมในการปกครองเป็นหน้าที่ของประชาชน ทำให้ได้นักการเมืองที่ดีในการบริหารประเทศ	3.35	1.04	ปานกลาง	4
โดยภาพรวม	3.32	0.79	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}$ =3.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อ 2 ประชาชนสนใจ



และติดตามข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=3.58$ ) ข้อ 1 ประชาชนสนใจการออกไป ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพื่อส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=3.56$ ) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อ 3 ประชาชนมีวิธิตัดในการเลือกนักการเมือง ( $\bar{X}=3.44$ ) ข้อ 8 ประชาชนเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการปกครองเป็นหน้าที่ของประชาชนทำให้ได้นักการเมืองที่ดีในการบริหารประเทศ ( $\bar{X}=3.35$ ) ข้อ 4 ประชาชนเห็นว่าการเมืองไทยมีการปรับเปลี่ยนการบริหารประเทศ ( $\bar{X}=3.31$ ) ข้อ 6 ประชาชนเห็นว่ากฎหมายให้ประชาชนได้ แสดงเจตจำนงค์ โดยการลงประชามติด้วยตนเอง ( $\bar{X}=3.19$ ) ข้อ 7 ประชาชนเห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ( $\bar{X}=3.09$ ) ข้อ 5 ประชาชนเห็นว่าการเมืองให้โอกาสประชาชนสามารถถอดถอนนักการเมืองระดับสูงได้ ( $\bar{X}=3.07$ ) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

**ตารางที่ 2** แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับบทบาทสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

บทบาทสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน	3.12	0.88	ปานกลาง	3
2. ด้านการเสนอประเด็นทางด้านนโยบาย	3.10	0.85	ปานกลาง	4
3. ด้านการตรวจสอบรัฐบาล	3.13	0.90	ปานกลาง	2
4. ด้านสนับสนุนความคิดเห็นทางการเมือง	3.17	1.16	ปานกลาง	1
โดยรวม	3.13	0.83	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับบทบาทสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=3.13$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ข้อที่ว่า ด้านสนับสนุนความคิดเห็นทางการเมือง ( $\bar{X}=3.17$ ) รองลงมา ได้แก่ข้อว่า ด้านการตรวจสอบรัฐบาล ( $\bar{X}=3.13$ ) ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ( $\bar{X}=3.12$ .) และข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ข้อว่า ด้านการเสนอประเด็นทางด้านนโยบาย ( $\bar{X}=3.10$ ) ตามลำดับ

**ตารางที่ 3** แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการเลือกตั้ง	3.63	0.84	มาก	1
2. ด้านร่วมกันจัดตั้งและเป็นสมาชิกพรรค การเมือง	3.06	0.84	ปานกลาง	2
3. ด้านการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	3.04	0.88	ปานกลาง	3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวม (ต่อ)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
4. ด้านการเข้าซื้อที่ดินของนักการเมืองและข้าราชการ ระดับสูงออกจากตำแหน่ง	3.02	0.91	ปานกลาง	4
5. ด้านการออกเสียงประชามติ	3.01	0.84	ปานกลาง	5
6. ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไข รัฐธรรมนูญ	2.88	0.91	ปานกลาง	8
7. ด้านการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วน ท้องถิ่น	2.91	0.90	ปานกลาง	7
8. ด้านการประชาธิปไตย	2.94	0.89	ปานกลาง	6
โดยภาพรวม	3.02	0.76	ปานกลาง	

ตารางที่ 3 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=3.02$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ด้านที่ว่า ด้านการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=3.83$ ) รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านที่ว่า ด้านร่วมกันจัดตั้งและเป็นสมาชิกพรรค การเมือง ( $\bar{X}=3.06$ ) ด้านที่ว่า ด้านการเข้าซื้อเสนอกฎหมาย ( $\bar{X}=3.04$ ) ด้านที่ว่า ด้านการเข้าซื้อที่ดินของนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงออกจากตำแหน่ง ( $\bar{X}=3.02$ ) ด้านที่ว่า ด้านการออกเสียงประชามติ ( $\bar{X}=3.01$ ) ด้านที่ว่า ด้านการประชาธิปไตย ( $\bar{X}=2.94$ ) ด้านที่ว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ( $\bar{X}=2.91$ ) และด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ด้านที่ว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไข รัฐธรรมนูญ อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=2.88$ ) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์หลักธรรมเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์หลักธรรมเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตามหลักสัปปริสธรรม 7 โดยรวม

หลักสัปปริสธรรม 7	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านการรู้จักเหตุ	3.13	0.84	ปานกลาง	6
ด้านการรู้จักผล	3.23	0.85	ปานกลาง	1
ด้านการรู้จักตน	3.14	0.85	ปานกลาง	4
ด้านการรู้ประมาณ	3.06	0.91	ปานกลาง	7
ด้านการรู้จักกาล	3.13	0.75	ปานกลาง	5
ด้านการรู้จักชุมชน	3.19	0.81	ปานกลาง	2



**ตารางที่ 3** แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์หลักธรรมเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม (ต่อ)

หลักสัปปุริสธรรม 7	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านการรู้จักบุคคล	3.17	0.84	ปานกลาง	3
โดยภาพรวม	3.15	0.73	ปานกลาง	

ตารางที่ 3 พบว่า ระดับการประยุกต์หลักธรรมเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=3.15$ , S.D.=0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ด้านที่ว่า การรู้จักผล ( $\bar{X}=3.23$ , S.D.=0.85) รองลงมาได้แก่ด้าน การรู้จักชุมชน ( $\bar{X}=3.19$ , S.D.=0.81) การรู้จักบุคคล ( $\bar{X}=3.17$ , S.D.=0.84) การรู้จักตน ( $\bar{X}=3.14$ , S.D.=0.85) การรู้จักกาล ( $\bar{X}=3.13$ , S.D.=0.75) การรู้จักเหตุ ( $\bar{X}=3.13$ , S.D.=0.84) และด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการรู้ประมาณ ( $\bar{X}=3.06$ , S.D.=0.91) ตามลำดับ

### อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ประชาชนสนใจและติดตามข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น สนใจการออกไป ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประชาชนให้ความร่วมมือในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ดี เพราะสื่อมีส่วนสร้างกระแสทางการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองมักเป็นไปทิศทางเดียวกัน จากสภาพสังคมเมืองที่ผู้คนเข้าถึงการสื่อสารและอยู่กับสื่อเป็นส่วนใหญ่ การเข้าถึงข้อมูลและการได้รับข่าวสารทางการเมืองของคนในกรุงเทพมหานคร ทำให้ใช้สิทธิเลือกตั้งมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทนต์ ทองเล็ก (2563) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสระแก้วในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2562 พบว่า สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนจังหวัดสระแก้ว จากผลที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และในงานวิจัยของสุกัญญาณัฐ อปสิน (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เป็นกิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมือง และปรากฏในงานวิจัยของจินตนา จงฤกษ์งาม



(2559) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า การเลือกตั้งท้องถิ่น ประชาชนควรติดตามผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นทุกครั้ง และติดตามข่าวสารผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนตัดสินใจลงคะแนน การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ควรร่วมกิจกรรมรณรงค์ การเลือกตั้งและควรเลือกผู้ที่ท่านเห็นว่ามารับใช้บ้านเมืองและพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้น และการเข้าร่วมประชุมของท้องถิ่น ควรฟังหรือรับฟังการอภิปรายหรือสัมมนาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางการเมืองท้องถิ่น รองลงมาคือ ให้ความสำคัญพื่อนำชุมชนหรือผู้มีอำนาจในด้านการให้ข้อมูลภาวะเปรียบเทียบและข้อบังคับในการเลือกตั้ง ประชาชนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งควรเคารพพื่อนำชุมชนและกฎกติกาของชุมชนและพื่อนำชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์บอกถึงข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนด้วย

2. จากผลการวิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า สื่อมีบทบาทในการสนับสนุนความคิดเห็นทางการเมือง การตรวจสอบรัฐบาล การให้การศึกษาแก่ประชาชน การเสนอประเด็นทางด้านนโยบาย สำหรับบทบาทการเป็นเครื่องมือตรวจสอบทางการเมือง ในงานวิจัยของเลอภพ โสรรัตน์ และสมาน งามสนธิ (2554) ที่ได้วิจัยเรื่อง บทบาทสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย ก็พบว่า บทบาทของสื่อมวลชนที่ดีและมีความชัดเจนมี 3 บทบาทคือ 1. บทบาทการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง 2. บทบาทการเป็นเครื่องมือตรวจสอบทางการเมือง และ 3. บทบาทการเป็นพื้นที่ประสานความเข้าใจทางการเมือง และสอดคล้องกับกิตติ ศรีสมบัติ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอภิปรายธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีระบบสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่าง เป็นรูปธรรมตามวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องมีการวางแผนการจัดองค์กร การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงานการตรวจสอบ และการประเมินผล โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและประชาชน เป็นที่ตั้งเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

3. จากสรุปผลการวิเคราะห์การประยุกต์หลักธรรมเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย พบว่า ระดับการประยุกต์หลักธรรมเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า สื่อมวลชนทำให้ประชาชนได้รู้จักนักการเมืองที่จะไปเลือกตั้งมากขึ้น เฉพาะกลุ่มที่ติดตาม

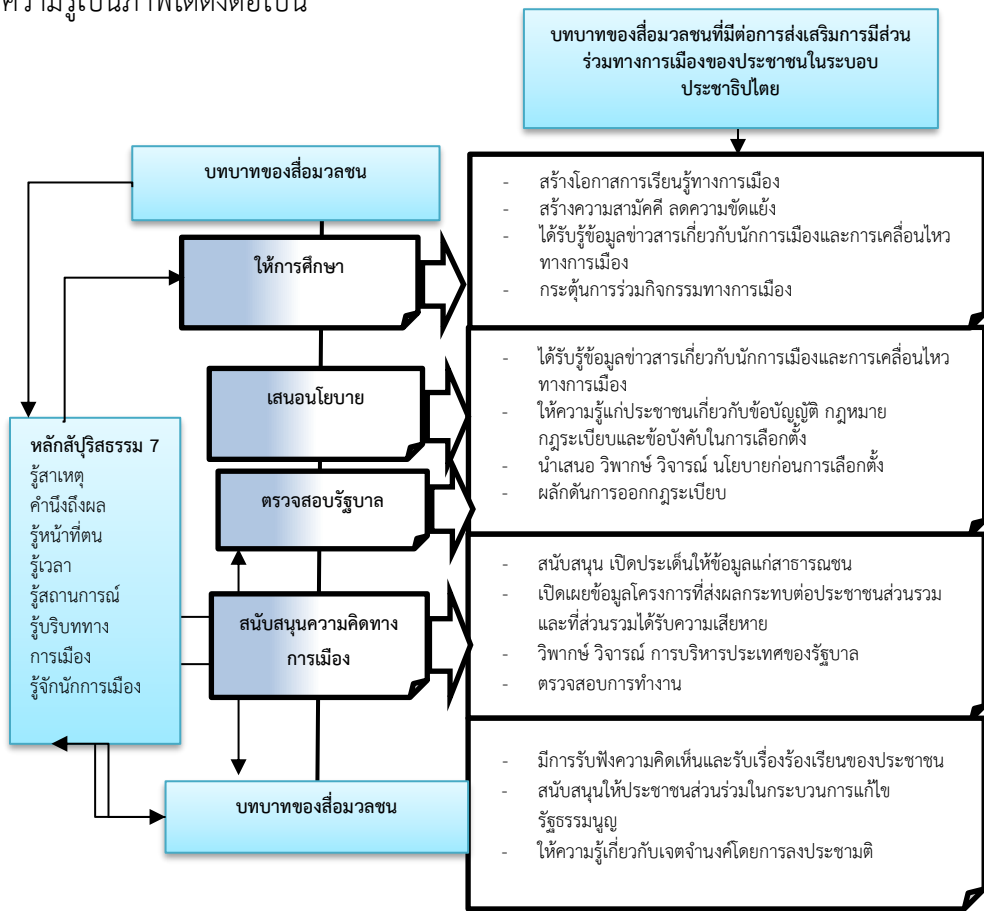


สื่อ เพราะการเสพข่าวการเมืองมากเกินไปก็ทำให้เกิดความเครียด ขณะเดียวกันสื่อมวลชนทำให้ประชาชนเลือกตัวนักการเมืองที่มีผลงานชัดเจน และเป็นที่ยอมรับต่อสังคม และสื่อมวลชนทำให้ประชาชนรู้สาเหตุพัฒนาเพื่อการเลือกตั้งเพื่อหาผู้แทนในการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล สื่อมวลชนทำให้ประชาชนไปร่วมในการเลือกตั้งเพื่อให้การปกครองเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย เห็นได้จากงานวิจัยของปรมต วรรณบวร (2561) เรื่อง ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น พบว่า การบูรณาการหลักธรรม แนวคิดและทฤษฎีสำหรับความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยการยึดมั่นในหลักพุทธธรรม คือ หลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อ พบว่า 1. การเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อสังคม 2. การเป็นผู้รู้จักผล รู้จักเป้าหมาย คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเป้าหมาย 3. การเป็นบุคคลที่รู้จักตน รู้จักว่าตนเป็นใคร พบว่า ได้มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของ 4. การรู้จักประมาณ รู้จักความพอดี พบว่า ได้มีการรู้จักถึงความพอดี รู้จักพอดีและพอเพียงในการดำเนินชีวิต พึ่งตนเอง 5. การรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม พบว่า ได้ใช้ดุลยพินิจในการใช้เวลาให้เหมาะสม 6. การรู้จักชุมชน รู้จักระเบียบในสังคม พบว่า ได้ปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพของสังคม รู้จักและเคารพระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม และ 7. การรู้จักบุคคล หรือการรู้จักอุปนิสัยใจคอและอารมณ์ของผู้อื่น และสอดคล้องกับ พระมหาณรงค์ ธรรมเมธี (2562) วิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการเลือกตั้งทั่วไปของชุมชนท่าเตียน กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึงและไม่ต่อเนื่อง เพราะต้องประกอบอาชีพต่าง ๆ จึงทำให้ประชาชนไม่มีเวลาดูตามข้อมูลข่าวสาร ประชาชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การไม่มีส่วนเข้ามามีส่วนติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้ง รูปแบบการเมืองเดิม ๆ ทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนแนวทางการส่งเสริม ควรปลูกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดประชุมและสัมมนา เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง ทำให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ

### องค์ความรู้จากการวิจัย

บทบาทของสื่อมวลชน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. การให้การศึกษาแก่ประชาชน 2. การเสนอประเด็นทางด้านนโยบาย 3. การตรวจสอบรัฐบาล 4. สนับสนุนความคิดเห็นทางการเมือง ที่มีผลต่อการส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย 8 ด้าน คือ 1. การไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง 2. การร่วมจัดตั้งและเป็นสมาชิกพรรคการเมือง 3. การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย 4. การเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง

ทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงออกจากตำแหน่ง 5. การออกเสียงประชามติ 6. การมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และ 7. การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น การประยุกต์หลักสี่ปฐิธรรม 7 ประกอบด้วย 1. การรู้จักเหตุ 2. การรู้จักผล 3. การรู้จักตน 4. การรู้ประมาณ 5. การรู้จักกาล 6. การรู้จักชุมชน 7. การรู้จักบุคคล ในการทำหน้าที่สื่อมวลชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยไม่ละเมิดสิทธิของใคร ดังนั้น สามารถที่จะสรุปองค์ความรู้เป็นภาพได้ดังต่อไปนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สื่อมวลชนต้องรักษาความน่าเชื่อถือโดยการนำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริง ต้องมีการตรวจสอบข้อมูลและทำการรายงานอย่างเป็นธรรม



2. สื่อมวลชนควรสนับสนุนการเผยแพร่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองต่าง ๆ เพื่อให้คนได้มีโอกาสทราบข้อมูลจากมุมมองต่าง

#### ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดทำโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ดี โดยการจัดกิจกรรมสัมมนาให้กับสื่อมวลชนต่าง ๆ

2. สร้างรูปแบบและวัฒนธรรมที่ดีให้กับสื่อมวลชนได้ตระหนักถึงการทำหน้าที่ของสื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีการตรวจสอบและถูกต้อง ก่อนการเผยแพร่ให้กับประชาชน

#### ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ เยาวชน ผู้สูงอายุ หรือกลุ่มอาชีพ ในระบอบประชาธิปไตย

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

#### เอกสารอ้างอิง

กิตติ ศรีสมบัติ. (2559). *การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จินตนา จงฤกษ์งาม. (2559). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาณรงค์ ธรรมเมธี. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการเลือกตั้งทั่วไปของชุมชนท่าเตียน กรุงเทพมหานคร* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เลอภพ โสรรัตน์ และสมาน งามสนิท. (2554). บทบาทสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 5(3), 117-129.



- ณัฐนันท์ ศิริเจริญ. (2559). ผลกระทบจากการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากผู้ดำเนินรายการเล่าข่าวการเมือง ผ่านทางสื่อที่วิวัฒนาการและสื่อวิทยุชุมชน กรณีศึกษา : สถานีสุวรรณภูมิและคลื่นประชาติปไตย 92.25 MHz. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ปรมต วรรณบวร. (2561). ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น (ดุขฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิงห์ สิงห์ขจร. (2564). สื่อมวลชนในรัฐธรรมนูญ 2560. สืบค้น 10 ธันวาคม 2564, จาก <https://prachatai.com/journal/2017/04/71173>
- สุกัญญาณัฐ อบสิน. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (ดุขฎีนิพนธ์ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุทน ทองเล็ก. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสระแก้วในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2562 (ดุขฎีนิพนธ์ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1967). *Elementary sampling theory: Prentice-Hall*. Englewood Cliffs, N.J.